

УДК 821.163.3(081)(049.3)

811.163.3(081)(049.3)

811.16(081)(049.3)

Васил ДРВОШАНОВ

Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

vasildrvoshanov@yahoo.com

ЛИНГВИСТИЧКИ ПРОУЧУВАЊА

(Максим Каранфиловски. *Македонистички и славистички анализи.*

Скопје: Бата прес милениум, 2023)

Vasil DRVOSHANOV

Institute of Macedonian language „Krste Misirkov“

Ss. Cyril and Methodius University in Skopje

vasildrvoshanov@yahoo.com

LINGUISTIC STUDIES

(Maksim Karanfilovski. *Makedonistichki i slavistichki analizi.*

Skopje: Bata pres milenium, 2023)

На македонската лингвистичка сцена е мошне ретка појавата на научник од профилот на проф. д-р Максим Каранфиловски. Тој е македонист и славист, првенствено русист, и солиден познавач на сите словенски јазици. Ваквата профилираност нему му овозможува согледби на широк спектар лингвистички прашања во кои исходите му е македонскиот јазик. Тоа го потврдуваат написите застапени во поднасловеното дело, од кои некои претставуваат први македонистичко-славистички компаративни

анализи.

Каранфиловски е автор на делата: *The Enidže Vardar dialect* (2009), односно на *Еницевардарскиот говор* (2013), на *Македонистика и славистика* (2019), на *Полско-македонскиот разговорник / Rozmówki polsko-makedońskie* (2020) и на повеќе од триста библиографски позиции. Тој е составувач на книгата *Македонски народни ѝесни. II* (1984) и коавтор на првите три тома *Толковен речник на македонскиот јазик* (2003, 2005, 2006), на *Македонски ѝесни* (2006, 2012, 2013) и на *Семинаристии – македонистии промотори и афирмајтори на Македонија и на македонскиот јазик, лијерајтура и кулјтура* (2012).

Делото *Македонистички и славистички анализи*, што е предмет на научна опсервација, содржи 49 написи групирани во три тематски целости: „Македонистика“ (5–143), „Македонскиот јазик во странство“ (144–184) и „Македонскиот јазик во споредба со другите словенски јазици“ (185–303).

Во првата целост („Македонистика“) се застапени 25 написи, т.е. најголемиот број од написите. Неколку од нив се однесуваат на дијалектолошки анализи – на акцентот во долновардарските говори, на топонимијата и на консонантскиот систем во еницевардарскиот говор и на простите глаголски времиња во *Кулакискојо еванџелие* и во еницевардарскиот говор. Освен тоа, застапени се написи за говорот на село Миноштица-Негушко, за говорот на село Ајватово-Солунско, за мегленороманското влијание во говорот на село Баровица-Гуменциско, како и за јазичните карактеристики на голобрдските пословици и поговорки и за последиците од Букурешкиот мир врз југоисточните македонските дијалекти. Овде се вклучени и три написи, во кои се дадени јазичните карактеристики на песните од Еницевардарско запишани и објавени од Крсте Мисирков и еден напис за јазичните карактеристики на неколку приказни од Еницевардарско објавени од Стефан Верковиќ во зборникот *Јужномакедонски народни ѝриказни* (Скопје, 1977).

Во оваа целост се разгледуваат јазичните и стилските карактеристики во делата на македонските писатели Војдан Чернодрински и Стале Попов, како и на определени состојби во наставата по македонски јазик во нашиот образовен систем и статусот на македонскиот јазик. Другите написи се однесуваат на апостолското дело на браќата св. Кирил и св. Методиј, на ациството во Македонија (паломничество), на значењето на американскиот славист и македонист Хорас Лант и на неговата граматика *A Grammar of the Macedonian Literary Language*, Скопје, 1952 (*Грамајтика на македонскиот лијерајтурен јазик*), на еден значаен македонистички труд на Гизела Хавранек од Хале *Minato neopredeleno vreme in der*

macedonischen Gegenwartssprache, Halle, 1983 (*Минајќо неодредено време во савремениот македонски јазик*), на лингвистичките трудови во рамките на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура и на оценките на Рина П. Усикова за граматичарот Блаже Конески. Исто така, овде се вклучени и три текста од промоциите на книгите: *Голо Брдо* под редакција на Андреј Н. Соколев и на Александар А. Новик во издание на Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“, *Како го читам Конески* во издание на Фондацијата за македонски јазик „Небрегово“ и петтиот том на *Толковниот речник на македонскиот јазик* под главна редакција на д-р Кирил Конески во издание на Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Во втората целост („Македонскиот јазик во странство“) се застапени само седум написи, т.е. најмалиот број од написите, посветени на македонскиот јазик на странските универзитети, на улогата на лекторатите во афирмацијата на македонската наука, како и на состојбите со македонистиката во странство. Материјалите содржат програмски и стратегискивидувања за состојбите и перспективите на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура, коишто се полезни за историјатот, но и за иднината на Семинарот и на македонистиката за странци.

Во оваа целост се застапени и три написи во кои одделно се разгледуваат улогата на Блаже Конески во афирмацијата на македонистиката во Москва, спомените на авторот за Рина Усикова, која „засекогаш ќе остане како голем и благороден Човек, професионалец од највисок ранг, вљубеник во Македонија и во македонскиот јазик“ и сеќавањето за Гизела Хавранек, која животот го посвети на македонистиката.

Во третата целост („Македонскиот јазик во споредба со другите словенски јазици“) се застапени 17 написи, во кои одделни прашања од македонскиот јазик се споредуваат со соодветните прашања во другите словенски јазици. Овде влегува група написи, во кои се разгледуваат преводите на поезијата на Блаже Конески на руски јазик, како и преводите на поезијата од Гане Тодоровски, исто така, на руски јазик. Покрај тоа, предмет на анализи се: вокативната форма во руските преводи на дела од Славко Јаневски, како и говорната етикеција во македонскиот, рускиот и во белорускиот јазик и на конекторите како елементи на текстот и проблемите на нивниот превод од руски на македонски јазик, проблемите предизвикани од „некритичкиот пристап кон својот јазик од страна на некои носители“ на македонскиот и на рускиот јазик во врска со лексичките заемки во македонскиот и во рускиот јазик. Еден напис е

посветен на деминутивите во македонскиот и во полскиот јазик, а друг напис е посветен на итеративноста во македонскиот и во словенечкиот јазик.

Во рамките на оваа целост се застапени неколку написи, во кои се разгледуваат некои аспекти во врска со функционирањето на глаголскиот вид и на императивот (на потврдната и на одречната форма) во македонскиот јазик во споредба со другите словенски јазици и посебно со српскиот и бугарскиот, со полскиот, чешкиот и со словачкиот јазик.

На крајот од приказот на делото *Македонистички и славистички анализи* од проф. д-р Максим Каранфиловски сакаме да го истакнеме фактот што најголемиот дел од написите се објавувани во реномирани домашни и странски списанија или во зборници од научни конгреси, конференции и симпозиуми одржувани во нашата земја или во странство (Русија, Полска, Чешка, Германија, Австрија, Соединетите Американски Држави, Хрватска, Словенија, Србија, Бугарија, Црна Гора, Естонија и др.). Собрани и тематски подредени во ова дело, лингвистичките проучувања ни овозможуваат полесен пристап до дел од творештвото на авторот, објавувано во македонската и во странската периодика повеќе години по различни поводи и во различни списанија и зборници. Освен тоа, лингвистичките анализи на разгледуваните прашања првпат се презентираат собрани во ваков вид во македонистиката со што се добива јасна слика не само за подемот на авторите достигнувања во македонистиката и во славистиката туку преку тие проучувања се осознава и за подемот на македонската наука за јазикот во одделни сегменти на славистиката.